

GAZETA LWOWSKA.

We Srode

N^{ro}. 97.

21. Sierpniá 1822.

Wiadomości krajowe.

Kurs Wiedeński z dnia 12go Sierpnia: Obligacyie dlugu Stanu 5 procentowe w M. K. 80 7/8. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M. K. 119 3/8. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. K. 99 1/16. — Certyfikaty na pożyczkę z r. 1821, za 100 ZR. M. K. — — — Kurs na Augszburg za 100 Kur. 99 2/3 Uzo. — Moneta konwencyyna za 100, 249 7/8. — Akcyie bankowe, iedna po 826 1/15 M. K.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Z Nowego-Yorku d. 1. Lipca. — Jenerał San Martin, który złożył swój urząd Protektora Peru i zastępuje go Margrabia Ortallo Truxillo pod nazwiskiem naywyższego Dyrektora, znaydował się na czele 10,000 regularnego Chiliyskiego woyska i 8000 milicyi. Nowy Rząd Peru puścił w bieg 200,000 dolarów papierowych pieniędzy, które każdy obywatel w zupełności brać musi.

Podług doniesień z Meksyku, Yturbide koronowany został d. 18. Maia Cesarzem a Biskup Meksykański mianowanym Patriarchą.

Do Norfolk przybył w 17. dni okręt z St. Jago de Kuba, którego Kapitan opowiada: że do rzeczzonego portu przybyła eskadra Francuzka od 6 do 7 fregat, którey Officerowie na ląd wysiedli i ważne układy rozpocząć mieli. Niewiadomy ich cel i mówią tylko, iż Rząd Francuzki żąda odstąpienia części St. Domingo. Jest to ta sama eskadra, która dawniej przybywszy do portu Samana, na rozkaz Prezydenta Boyer oddalić się musiała. — Zbroyny Kolumbiyski okręt Aquila przybył także z Laguna do Norfolk i przywiózł pomyślne wiadomości Rzeczypospolitey Kolumbiyskiej. — Bolivar wszedł jako zwycięzca do Quito. Twierdza Mirador de Solano, która górną nad miastem i zamkiem Portocabello, kapitulowała d. 17. Maia i dowodzący Jenerał Kolumbiyski Paez obiół ją w posiadłość. Osada miała wolność udania się do Portoriko; ale tylko 40 żołnierzy z Office-

rami użyli tego warunku. Sądzą, iż i Portocabello wkrótce będzie musiało się poddać. Zamek tamteyszy, który ma związek z miastem, jest mocno od morza obwarowany. Admirał Angielski Knowles nie mógł z flotą z 17 okrętów i 12 działowych szalup złożoną w r. 1743 nic przeciw niemu wskurac i musiał od oblężenia odstąpić. Z Anglii odebrał Rząd Kolumbiyski zapewnienie, iż tyle zaciągnąć może pieniędzy ile zechce. Przybyły do Kolumbii syn P. Roberta Wilson przyjeźdźca do służby w sztabie Prezydenta. — Z Vera-Cruz donoszą pod d. 1. Maia, iż ta twierdza znayduie się ieszcze w rękę rojalistów.

Portugalia i Brazylia.

Z Lizbony d. 14. Lipca. — Dnia 6. doniosł P. Moura Stanom, że d. 2. b. m. pomiędzy niektórymi żołnierzami 24go pułku w zamku tuteyszym pokazal się bunt, którzy zaraz pochwyconemi i na okręt S. Sebastyan zaprowadzonemi zostali. Jak słyszał, byli ci ludzie od iednej znakomitey osoby uwiadziomeni. Gazeta zaś rząduwa donosi o tym bunocie, że rządził go żołnierze żądający oddalenia od służby; ale Jenerał Sepulveda za swoim przybyciem zastał już zupełną spokojność. Dway sierżanci, którzy przyłożyli się do uśmierzenia buntu, posuniętemi są na chorążych. Pułk тотy, który Jenerał zastał pod bronią, zdaie się więcey na siebie ściągac podeyrzenia, niżeli 24ty. Jedenaście z niego ludzi jest słuchanych.

Proiekt do ustawy znoszący przywileie, a mianowicie względem Sądów, przyjęty Stany z niektórymi odmianami. Wszystkie Stany są zatem przed sądami równe i wszystkie przywileie usunięte, wyjąwszy tyjące się cudzoziemców na traktatach oparte. Proiekt urządzający Sąd kryminalny z Deputowanych dla dochodzenia przewinień członków Stanów został także przyjęty.

Wyrok woyskowego Sądu na dowodzącego wyprawą do Rio-de-Janeiro, Maxym. de Souza, uuczelnika dywyzyynego, epiewa:

że za nchybienie celu wyprawy przez swoją niedbałość i nierozsądek odsądzony jest od stopnia i czci. Trzy głosy były za karą śmierci. Wiele papierów postanych przez Jenerała Avilez na Portugalskim pocztowym statku z Rio-de-Janeiro do Ministerium tutejszego ukrył Kapitan tego statku i oddał Xięciu Rejentowi, który kazał je w Rio-de-Janeiro wydrukować. Kapitan za swoją wiarołomność pociągnięty jest do Sądu wojskowego.

Brazylia chce wprowadzić połączenia z Portugalią, ale tylko w sposobie jak Stany w północnej Ameryce z środkowym Rządem. W Brazylji cierpieniem są wszyscy Europejczycy, iedni tylko Portugalczycy są nieważdżonemi i prześladowanemi. Również źle tu są widzianemi Brazyljczykowie; nazywają ich bantownikami, rewolucjonistami. Osoby umiarkowanego sposobu myślenia sądzą, iż przez zezwolenia Stanów Portugalskich ma Brazyljczynom pozostanie do życzenia. Staną się przez nie istotnie niepodległemi. W samej Brazylji znajdują się trzy główne stronnictwa: pierwsze chce podległości Brazylji jako osady Portugalskiej; lecz tak jest słabe, iż zaledwo tę myśl proponować może. Drugie chce zupełnej niepodległości Portugalii. Lecz to stronnictwo nie jest tak silne jak trzecie, które chce niepodległości Brazylji samej w sobie, ale połączonej z Portugalią przez związek federacyjny. W Rio-de-Janeiro i okolicznych prowincjach znajdują się jeszcze czwarte stronnictwo, które utworzyć chce z tych prowincyj konstytucyjną Monarchią pod Królewicem Następcą Tronu.

Hiszpania.

Monitor umieścił także z gazety Paryskiej Quotidienne list pisany z Baionny pod 23. Lipca, donoszący, że goniec przywiózł wiadomość o rozbrojeniu milicyi Madryckiej, równie, że Morillo przyjął urząd naczelnika politycznego i załogi wojskowej, co dało powód do wieści o zupełnym powstaniu rewolucyj przeciwny. Wieści tey tēm snadnie dawano wiarę, ponieważ dniem przedy otrzymano wiadomość o niemalnych poruszeniach w Sewilli i Siguenza i o wkroczeniu Królewskich karabinierów do Ciudad-Real.

Francya.

Naynowsze gazety Paryzkie z d. 31. Lipca i 1. Sierpnia nie wiele zawierają ważnego. Dodatek Monitora umieścił obszerny niezmiernie Akt oskarżenia, przeciwko Jenerałowi Barton i jego współprzysiężonym.

Sądowe postępowanie w tey sprawie rozpoczę się d. 26. Sierpnia w Poitiers. Uwięzionych jest 38, zbliżonych 18. Oprócz Jenerała Barton, znajdują się między nimi także były Pułkownik Alix znakomitego stopnia. Oskarżenie opiewa o spisku do obalenia istniejącego Rządu uknowanym. Wielu oskarżonych, jak się z aktu oskarżenia pokazuje, nadużyło imion niektórych Deputowanych strony lewój, aby tym przezwaniem się znaleźć łatwiej uczesników do spisku. Wykazali mianowicie PP. Lafitte, Benjamin Constant, Foy, Lafayette, iako będących w związku ze spiskowymi i należących do towarzystwa Karbonarzów. W szczególności miał Lafayette wspierać plany iednego spiskowego i dawać mu zlecenia. Skutek postępowania sądowego, sprawdzi zapewne dowodnię to obwinienie.

Gazeta Francyi i inne dzienniki Paryzkie z d. 31. Lipca upewniają, iż nieaktywny Stetz przybyłego z oycem do Kolmaru dla wystąpienia jako świadek przeciwko niektórym osobom zawikłanym w spisek Belfortski, w izbie chustką od szyi uduszonego znalezione. Zabójcy zakneblowali mu gębę jego własną łaską.

Dnia 24. Lipca, Jenerał Porucznik, Hrabia Antichamp wyjechał z Bordeaux dla odprawienia popisu z wojskiem obserwacyjnym pod Pireneami. Na dwa dni przed tēm wyruszył z Bordeaux jego sztab jenerałny.

Oddział lekkiej artyleryi wyruszył d. 15. Lipca w noc z Clermont podług Dziennika Journal de Paris. Kierunek swój wziął ku Pireneom i zabrał sobie przeznaczone dla dragonii konie.

Niemcy.

Dnia 11. Lipca przyjął Seym Związku Niemieckiego pięć ostatnich rozdziałów dołączniejszego oznaczenia ustawy wojskowej Niemieckiego Związku. Udzielamy z tych trzech nayistotniejszą: Gdyby uchwała nastąpiła, aby Związek wystawił siłę zbroyną, Wódz naczelny obierany będzie przez Związek na mniejszym Zgromadzeniu. Jedynie od Seymu Związkowego odbierać będzie pełnomocnictwa i rozkazy, równie jak w szczególnych wypadkach, szczególne instrukcje; iemu tylko bezpośrednio odpowiadać będzie sprawę z swoich czynności, wskazywać będzie plan działania wojennego urzędniczo wykonać lub zmienić. Nie jest wcale obowiązany nikomu przed wykonaniem powierzać się z tym planem i zawisło to iedynie od jego osobliwego zaufania, jeżeli o głównych rysach

planu umawiać lub naradzać się zechce z jednym albo kilkoma Jenerałami. Wtedy dopiero, gdy poczyniwszy wstępne kroki przystąpi do istotnego wykonania swojego planu, obowiązany jest przedłożyć Seymowi Związkowemu zarysy planu swojego działania. Wszelako ma go ze wszelkimi szczegółami piśmiennie ułożyć, by na wszelkie przypadki mogące go osobliście spotkać tak się zabezpieczył, ażeby i jego następcą mógł zupełnie całość poznać i podług téżże postępować. Oprócz naczelnego Dowódcy obrany także będzie przez Seym Związkowy Jenerał Porucznik Związku, jeden z dowódców korpusu. Jemu należy się we wszystkich przypadkach wymagających zastępstwa w naczelnem dowództwie woyska, tymczasowe za-wiadowanie naczelnem dowództwem z temi samemi zupełnie prawami, jakie służą Wódzowi naczelnemu. Naczelnny dowódzca ma prawo zawierać układy względem wstrzymania kroków nieprzyjacielskich, gdyby przez to wielkich spodziewał się korzyści, lub gdyby z ich zwłoki wypływało jakie niebezpieczeństwo. Wszelako powszechnie i uroczyste umowy względem zawieszenia broni, może tylko za pozwoleniem Związku zawierać. Poruczoną sobie siłą zbrojną może podług swego upodobania zarządzać, lub ją podzielić w miarę potrzeby, wszelako przy rozkładzie zachować ma przepisy powszechnego urzędzenia woyska, którego nigdy zmieniać nie może, iakoteż i na to uważać powinien, aby korpusy dostarczane od jednego Rządu nie rozrywał, ale je w kupie trzymał, jeżeli to bezszkody da się zachować. Do korpusu na od-wód wystawić się mającego, należy iazda i artyleryja, które osobno utworzone byǳ mają. Wódz naczelnny może w tym celu wyznaczyć od każdego niemieszanego korpusu jedną piątą część iazdy, a od każdego mieszanego korpusu jedną szóstą część, tudzież od każdego korpusu po iednę baterji złożonę z ośmiu dział. Ma prawo mianować podług upodobania dowódców z grona Jeneratów Związku i powierzyć im dowództwo nad artyleryją i iazdą od-wodową z różnych korpusów pościągając się mającą. Wyznaczenie dróg woyskowych, zakłady szpitalów i magazynów, iakoteż oznaczenie ob-wodów zaopatrujących w żywność korpusy, a szczególnie to wszystko, co należy do bezpieczeństwa i dobrego mienia woyska, porucza się staranności Dowódcy naczelnego, wszelako powinien szanować prawa własności i umawiać się w tym zamiarze z krajowemi Kommissarzami. Ażeby do polowey służby woyska Związkowego wprowadzić potrzebną zgodność, może naczelnny Dowódzca ogłaszać przepisy przez wo-

jskowe rozkazy, tak dalece, iak dalece one by-łyby dla powszechności potrzebnemi, lecz nie powinny tyćć się wewnętrznego urzędzenia korpusów. Ażeby Państwa Związkowe wiedzieć mogły, czyli wszystkie części woyska Związkowego iednakie spotyka obeyście, dla każdego więc korpusu woyska posłany będzie z głównego sztabu ieden wyższy Oficer do głównego stanowiska, któremu wolny wstęp przynależy się tak do naczelnego dowódcy, iak i do wszystkich innych szefów woyska. Dowódzca naczelnny Związkowy nie może byǳ razem także dowódcą iakiego oddziału woyska. W ogólności, żaden Jenerał nie może byǳ razem bezpośrednim dowódcą większego i mniejszego oddziału. Ponieważ naczelnny Dowódzca ma rozściągłą i niczém nieścięśnioną władzę i wykonania wyroków swoich z nieodzowną mocą przestrzegać może, a zatem odpowiedzialnym jest także osobliście Związkowi za wszelkie błędne plany i uchybienia w wielkich rachubach wynikłe. Związek może go pociągnąć pod Sąd woyskowy, który składać się będzie z Marszałka polnego, z Jenerała piechoty i iazdy iako Prezydentów obranych przez Zgromadzenie Związkowe; z dwóch Jeneratów artyleryji lub Jeneratów piechoty albo iazdy, z dwóch Jeneratów Poruczników, z dwóch Jeneratów Majorów wyznaczonych do tego ze Związkowego woyska, z Jenerała Audytora od sztabu naczelnego dowódcy i z obrońcy, którego sobie sam naczelnny Dowódzca wybierze. Ci więc rozpoznawszy czy sądzić go będą podług Księgi Ustaw tego kraju, do którego należy. Z owych zaś sześciu Jeneratów zasiadających, iako ławnicy na tym wojennym Sądzie, będzie ieden z Austryi, ieden z Pruss, ieden z Bawaryi, a trzech z korpusów pomieszanych woyska.

Z Akwizgranu d. 24. Lipca. — N. Król wyznaczył miastu tuteyszemu 11,000 talarów na założenie nowęj studni mineralnęj wody do picia. W r. 1815. darował JK.M. miastu piękny plac na wystawienie nowego teatru. Rada miasta ułożyła teraz plan do uskutenienia tęj budowy, z którym łączy się inna zmierzająca do upiększenia miasta naszego, to jest, połączenia obu łązienek w Akwizgranie i Burt-scheidt.

Do tegorocznego wystawienia w Berlinie płodów oyczystego kunsztu i przemysłu dostarczył tutejszy powiat rozmaitego gatunku fabrykatów, które tymczasowo tu są złożone. Znajdują się pomiędzy niemi przedmioty zastępujące na narodowe wystawienie i pewnie zyskają pochwałę.

Z Frankfortu nad Menem d. 23. Lipca. — Cena pszenicy i innych gatunków zboża, która w okolicach naszych o 50 na sto podskoczyła, spada znowu.

Z okolic Nadreńskich nadchodzą nader pomysłne doniesienia o tegorocznych urodzajach; winne grona są już w niektórych miejscach dwa razy tak duże, jak były w roku zeszłym przy zbiorze.

W kraju Heskim nie wolno nikomu bez pozwolenia Zwierzchności używać strzelby; względem chowania polowych fuzy wyszedł naysurowszy przepis.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 8. Sierpnia. — Na ostatnim targu Warszawskim płacono za korzec żyta Złt. 15, pszenicy Złt. 21, grochu Złt. 18, jęczmienia od 14 do 15; owsa od 7 do 8 i pół, mąki pszenney ordynaryney korzec Złt. 31, żytney pyłowny 24, kaszy jaglanej 48, gryczanney zwyczajnej 30, drobniej od 72 do 84, jęczmianney perłowej od 52 do 60, ordynaryney od 22 do 24, wół dobry dukatów od 12 do 14, średni od 9 do 11, lichej od 6 do 8, cielę Złt. od 8 do 19, baran od 7 do 10, wieprz od 39 do 72. Masła funt groszy 28. Stoniny funt groszy 16.

R o s s y i a.

W gazecie Petersburskiej: „*Le Conservateur Impartial*“ z d. 19. Lipca czytamy następujący artykuł:

»Optymisci polityczni za zgorzenie poczytali wyjaśnienia, zawarte w ostatnim rekwizytorium Jeneralnego Prokuratora Bellart w rzeczy spiskowych w Roszelli. Oto są jeszcze niektóre przybliżone okoliczności, niemniéj zasługujące na uwagę.«

»Parlament Angielski odnowił teraz bill o cudzoziemcach, *Alien bill* zwany, z obawy sekty zagrażającej we wszystkich krajach porządkowi, Religii i prawom. Sąd Królewski w Paryżu przywołał sprawę spiskowych w Roszelli, jako część sprawy bardziej zawikłanej. Pomińno surowości, praw stowarzyszenie się Karbonarów naradza się i skazuje i znajduje ręce do wykonywania krwawych swych wyroków. Wszystko przekonywa nas o istnieniu tajemnego związku, który smutnem rozgątezieniem się swoim obeymuie całą Europę. Rewolucyja, niedostatecznie przytłumiona, oddycha pod własnymi zwaliskami, oddycha na to-

nie cywilizacyi, która zdawało się, że ją stłamiła. Łańcuch czasu nie jest już rozzerwany dla niéj i dla Monarchii. Wydział dobra publicznego odradza się pod płodnym wpływem tylko, że ukrywa się. Zamiast nękania Francyi wprost dnia, podkopuje Europę w skrytości i imitaczeniu.«

»Odeymiemy zupełnie myślą, wzajemne zobowiązanie się między Państwami. Odsobniemy Monarchyją, aby została rozbrojona obok wszystkich skojarzeń buntowniczych. W cół się obróci cywilizacyja? cół zdoła tak podzielić, przeciw nieprzyjacielowi tak czynnemu, tak chytremu, który nie odrzuca żadnego sposobu, który nie opuszcza żadney zręczności, uskutecznienia swych zamysłów, któremu dopomagają wszystkie nikczemne namiętności serca?»

»Czegoż mu potrzeba, aby wziął górę? Pozornej przyczyny nieporozumienia między gabinetami, wątpliwości zręcznie wznieconej w umysłach Monarchów, świetnej błyskotki wystawionej dla łatwowiejney wspaniałości. Niezgodna mniejszym nakładem, zamieniła cały Olimp w pole bitwy.«

»A iesliby cywilizacyja zaginęła, gdzieżby ją znaleźć można? Byłaby w Afryce, na tym dawnym targowisku rodu ludzkiego; albo w Azji, która przez starość powraca do dziecięctwa; albo w Ameryce, której rządy opowiadają w obliczu świata nauki, które dla nich samych zagładę przyniosą? Między nami a barbarzyństwem, widzę tylko Przymierze Święte.«

»Chwała tak dostojnemu przymierzni! Świat bez niego, stałby się pastwą, oddaną Attilom i Tamerlanom; narody byłyby jak nikczemne trzody, przeznaczone pod nóż rzeźniczy. A jednak to przymierze oskarżają! Oskarżają w imieniu oświaty i wolności! X

Multan i Wołoszczyzna.

Z nad granic Multan d. 17. Sierpnia. — W dniach 10. i 11. t. m. ucierpiały Jassy znowu nie małą klęskę przez pożar. Mówią powszechnie, że przez to 1,000 domów ogniem sponęło. Jedna tylko część wielkiej ulicy (*Ulica marej*) uratowana być mogła. Pałace i leko Maurokordato i Kostaki Glikas, których drugi tylko o 100 kroków od pałacu Hospodara oddalonym jest, zgorzały zupełnie. Z pałacu Grigory Klika, podczas bytności Turków na stajnię obróconego, półowa uratowana została. Niewiedzą ieszcze źródła tego tak wielkiego nieszczęścia.